

Informácia o jednej zaujímavej všeobecno-vzdelávacej aktivite časopisu Quark

Information about one interesting general educational activity of Quark magazine

Abstract: At the end of 2020, the Quark editorial office launched on its Facebook page an interesting competition called "Photo Puzzle". The basic premise is that the editors of the journal publish an original picture related in some way to science and technology, with an enclosed question. However, the image itself usually does not provide enough information to identify the correct answer. Instead, it provides an opportunity to creatively think about possible solutions in the absence of perfect information. In this sense, the questions differ from the typical school problems, which require accurate formulation and have clear answers. Since in everyday life we rarely encounter this type of „school“ questions, this activity by Quark staff should be appreciated.

Key words: Quark magazine, education, photo puzzles

URL: http://bech.truni.sk/article/2021_2_3.pdf

DOI: <https://doi.org/10.31262/1338-1024/2021/25/2/24-25>

Karol Jesenák

*Katedra anorganickej chémie
Prírodovedecká fakulta
Univerzita Komenského
Ilkovičova 6, 842 15 Bratislava 4
Slovenská republika
jesenak@fns.uniba.sk*

Nie je zvykom robiť reklamu vedecko-populárnemu časopisu v periodiku určenom pre školy. Avšak v prípade časopisu *Quark* takýto počin nie je v rozpore s cieľmi časopisu *Biológia, Ekológia, Chémia*. Na tomto mieste je dôležité spomenúť, že *Quark* vydáva Centrum vedecko-technických informácií Slovenskej republiky, organizácia Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR, čo znamená, že v prípade oboch časopisov ide o vzájomne kompatibilné aktivity. Tento časopis je na Slovensku dlhodobo najvýznamnejším vedecko-populárnym časopisom a zohráva pri propagácii vedy a techniky dôležitú úlohu. Väčšina autorov jeho príspevkov pochádza z akademického prostredia a význam ich článkov zd'aleka nemožno zúžiť iba na propagáciu vedy. Bez akýchkoľvek pochybností tomuto časopisu môžeme poďakovať za jeho významnú všeobecno-vzdelávaciu funkciu.

Napriek tomu, že oba časopisy majú vo všeobecnej rovine podobné ciele, sú medzi nimi významné rozdiely. Ten prvý vyplýva zo širšej komunity čitateľov *Quarku*; obe čitateľské obce sa vzájomne prekrývajú, čo znamená, že učitelia, žiaci a študenti *Quark* často čítajú. Ďalší rozdiel predstavuje širší interdisciplinárny charakter *Quarku*. Na rozdiel od *Biológie, Ekológie, Chémie, Quark*, publikuje témy zo všetkých prírodných vied a zároveň témy súvisiace s medicínou a technikou. To je aj ďalší dôvod širšej čitateľskej obce v prospech časopisu *Quark*. Práve takýto široký záber umožňuje publikovať čitateľsky veľmi príťažlivé témy, v ktorých sa spája niekoľko vedných disciplín. Akcent na čitateľskú atraktivitu *Quarku* sa premieta aj do väčšieho zastúpenia obrázkov a menšieho zastúpenia detailných informácií.

Koncom roku 2020 zahájila redakcia *Quarku* na svojej fejsbúkovej stránke zaujímavú súťaž s názvom „Fotohádanka“. Jej podstatou je, že redakcia časopisu zverejní nejaký originálny obrázok súvisiaci s vedou a technikou, ku ktorému je pripojená nejaká otázka. V najjednoduchšom prípade sa pýta na objekt zobrazený na obrázku. S odstupom niekoľkých dní sa vyhodnotia odpovede a označia sa tie správne. Ako oslovený autor týchto otázok som si uvedomil jednu významnú prednosť tejto fotosúťaže. Nie je totiž založená na tom type „školských“ otázok, ktoré vyžadujú veľmi presnú formuláciu s cieľom minimalizovať riziko nesprávnej interpretácie. V tomto prípade má čitateľ pred sebou nejaký zaujímavý obrázok a niekedy aj nejakú pomocnú informáciu súvisiacu s ním. To však na správnu odpoveď stačiť nemusí. Je to teda podobné ako v živote, keď máme k dispozícii určitý obmedzený súbor informácií a skúsime si s tým nejakým poradiť. Nejde tu teda ani tak o správnu odpoveď, ale o tú chvíľku zamyslenia sa nad nejakým problémom. Pretože stále platí, že dôležitejšie ako odpovede sú otázky. Otázky v tejto fotosúťaži vo väčšine prípadov

s chémiou úzko súvisia, sú však skôr interdisciplinárne. Domnievam sa, že diskusia o týchto otázkach so zakrytými správnymi odpoveďami by mohla byť celkom zaujímavým spestrením niektorých hodín „prírodovedy“ na stredných školách.

Obr. 1 Jedna z otázok a odpovedí fotosútáže časopisu Quark: „Skúste uhádnuť, čo je na obrázku. Je veľmi nepravdepodobné, že ste tento podivný transparentný materiál ešte nevideli“.

Odpoveď: „Je to tvrdené bezpečnostné sklo z rozbitej tabule prístrešku na zastávke MHD. Tento typ skiel sa vyrába tak, že sklo sa zahreje približne na teplotu 630 °C a následne sa prudko schladí prúdom vzduchu. Týmto spôsobom sa v skle vytvorí trvalé pnutie, ktoré ho po silnom náraze triešti na malé kúsky bez ostrých hrán. Tým sa zabráni prípadným vážnym zraneniam, ktoré sú v prípade rozbitia bežného skla takmer isté.“

Adresa fotosútáže časopisu Quark: <https://bit.ly/Quark-fotohadanka>